

FOAIA DE PARCURS PRIVIND INTERNAȚIONALIZAREA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SUPERIOR PENTRU ANII 2020-2025

INTRODUCERE

Un sistem educațional și de cercetare de înaltă calitate formează o forță semnificativă și un avantaj competitiv al țării. Instituțiile de învățământ superior (ÎÎS) - contribuie pozitiv la reînnoirea societății și la dezvoltarea economiei. Într-un mediu mondial concurența se bazează din ce în ce mai mult pe o forță de muncă educată și pe resurse de cercetare. Producerea de noi cunoștințe și competențe, precum și utilizarea lor eficientă rămân baza succesului unei țări în viitor. Ministerul Educației, Culturii și Cercetării (MECC) a lansat o reformă a sistemului de învățământ superior, cercetare și inovare, care prevede dezvoltarea și relansarea acestuia pe o nouă bază administrativă și financiară.

În acest context, Foia de parcurs privind internaționalizarea învățământului superior are misiunea de a răspunde la provocările cu care se confruntă instituțiile de învățământ superior în ceea ce privește calitatea formării profesionale, dar și identificarea de noi oportunități de fi competitive în raport cu standardele internaționale, iar sistemul de învățământ superior național să aibă o mai mare deschidere internațională.

Foia de parcurs privind internaționalizarea învățământului superior a fost elaborată în cadrul proiectului ERASMUS+ **ELEVATE** număr de referință: 573921-EPP-1-2016-1-MD-EPPKA2-CBHE-SP „Sporirea nivelului de internaționalizare al învățământului superior din Republica Moldova”.

I. REALIZĂRI, TENDINȚE ȘI PROVOCĂRI PRIVIND INTERNAȚIONALIZAREA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SUPERIOR

Republica Moldova a aderat la Procesul Bologna în anul 2005, an, începând cu care au fost realizate mai multe reforme în domeniul învățământului superior. Principalele direcții de realizare a reformelor au vizat în mod tradițional trei domenii prioritare: a) schimbarea structurii sistemului de învățământ superior, prin organizarea acestuia în trei cicluri, introducerea Suplimentului la diplomă și a Sistemului European de Credite Transferabile; b) organizarea sistemului de evaluare și monitorizare internă și externă a calității și crearea unei Agenții de Asigurare a Calității (actualmente Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare –ANACEC) și a departamentelor de management intern al calității la fiecare universitate în parte; c) racordarea ofertei universitare la cerințele pieței muncii prin urmărirea traseului profesional al absolvenților, crearea legăturilor cu angajatorii, profesionalizarea învățământului, etc.

În contextul obiectivelor stabilite în cadrul Procesului Bologna și din perspectiva globalizării de astăzi, Foia de parcurs privind internaționalizarea învățământului superior (în

continuare Foaia de parcurs) reprezintă pentru Republica Moldova o necesitate, care va susține procesul de ajustare a sistemului de învățământ superior din țară la rigorile și standardele europene stabilite în Declarația de la Bologna, dar și în contextul aspirațiilor de integrare europeană a țării. Implicarea Republicii Moldova în circuitul academic european a determinat îmbogățirea orizontului academic și științific din sistem, prin asigurarea unui nou mediu de învățare, precum și de cunoaștere și înțelegere a proceselor de modernizare a învățământului superior la nivel național și internațional.

Internaționalizarea are mai multe componente, inclusiv, componenta de internaționalizare a programelor și curricula universitare, dezvoltarea programelor comune de studii superioare, promovarea cursurilor/programelor de studii superioare în limbi străine, cursuri online deschise (MOOCs), proiecte în domeniul educației și cercetării cu parteneri străini, mobilitatea academică internațională pentru studenți și profesori.

În Republica Moldova procesul de internaționalizare s-a manifestat inițial prin dezvoltarea mobilității academice internaționale, obiectiv stabilit în Declarația de la Bologna, care a avut ca țintă - *asigurarea către anul 2020 a 20% procente de studenți mobili în spațiul european.*

Ulterior, grație implicării mai active a țării în programele Uniunii Europene: TEMPUS, Erasmus Mundus și mai târziu Erasmus + fluxurile de mobilități academice au crescut considerabil, dezvoltându-se ascendent și alte elemente ale procesului de internaționalizare, precum: internaționalizarea programelor și curricula universitare, implementarea de parteneriate de cooperare în domeniul educației și cercetării cu universități europene etc.

Promovarea mobilității academice și a internaționalizării învățământului superior din țară se regăsește ca obiectiv în documentate de politici naționale, precum Codul educației (2014), *Strategia Educația 2020* (2014), dar și în cadrul unor angajamente internaționale stabilite prin aderarea Republicii Moldova la Procesul de la Bologna (2005) și semnării Acordului de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană (2014). Cadrul normativ pentru promovarea mobilității academice în învățământul superior din Republica Moldova este reglementat prin *Regulamentul-cadru cu privire la mobilitatea academică în învățământul superior* (Hotărârea de Guvern nr. 56/2014). Regulamentul a fost elaborat în conformitate cu rigorile internaționale în materie de mobilitate academică stabilite în Declarația de la Bologna și dezvoltate ulterior în Comunicatul de la Leuven/Louvain-la-Neuve și în *Strategia de mobilitate 2020 pentru Spațiul European al Învățământului Superior (EHEA)*, (București 2012). În temeiul acestui Regulament și a documentelor de politici din spațiul european și având în vedere participarea Republicii Moldova la Convenția privind recunoașterea calificărilor obținute în învățământul superior din regiunea Europei, semnată la Lisabona în 1997, instituțiile de învățământ superior din țară și-au dezvoltat Regulamente instituționale proprii.

La ora actuală oportunitățile de mobilitate academică internațională pentru studenți și cadre academice din țară, se dezvoltă în contextul următoarelor programe/proiecte internaționale:

(1) *Mobilitatea academică în baza tratatelor internaționale* la care Republica Moldova este parte. Menționăm că la ora actuală Republica Moldova este parte la circa 70 tratate internaționale în domeniul educației și cercetării, care conțin și dimensiunea schimburilor academice. Numărul de burse de studii oferite în străinătate în baza acestor tratate, este de circa

6000 burse/anual, având în vedere faptul că cea mai mare parte a acestora sunt oferite de către Guvernul României, circa 5000 burse anual. Alte țări de destinație pentru tinerii moldoveni în temeiul tratatelor internaționale sunt: *Bulgaria, Slovacia, Cehia, Ungaria, Țările Baltice, Federația Rusă, Ucraina, Turcia, China, etc.* În temeiul acestor tratate internaționale tinerii din Republica Moldova beneficiază în cadrul universităților din străinătate de studii finanțate de statele respective, burse lunare, cazare în cămine studențești, drepturi sociale și asistență medicală în condițiile prevăzute pentru studenții autohtoni.

Marea provocare și aspectele care necesită regândire în contextul mobilităților menționate mai sus țin de faptul că acestea fiind oferite/solicitate pentru întreg ciclul de studii (licență, master sau doctorat) nu stimulează revenirea tinerilor în Republica Moldova. Astfel, tinerii cu o înaltă performanță academică părăsesc Republica Moldova pentru 3-5 ani de zile, iar șansele că aceștia vor reveni în țară sunt minime.

Evident, mobilitatea academică veritabilă în sensul conceput în cadrul Procesului de la Bologna presupune mobilități academice de scurtă durată (1-2 semestre), realizate în universități și centre academice din străinătate. Asemenea oportunități tinerii din Republica Moldova au în cadrul unor (2) *Programe/proiecte internaționale de mobilitate academică*, susținute de guvernele unor state și de organizații internaționale.

În acest context, menționăm: *Bursele oferite de Guvernul francez și gestionate prin intermediul Alianței Franceze în Republica Moldova; Programe de burse oferite de Guvernul SUA; Programe de burse oferite de Guvernul german prin Serviciul de schimb Academic (DAAD), etc.* Ofertele respective reprezintă burse de studii parțiale pentru toate cele 3 cicluri ale învățământului superior, dar și stagii de perfecționare lingvistică sau stagii de cercetare (circa 60-100 burse anual oferite în cadrul fiecărui program menționate mai sus).

În aceeași ordine de idei se înscriu și programele de mobilitate academică oferite de către organizații internaționale și regionale, precum *Consiliul Europei, UNESCO, Inițiativa Central Europeană, Programul (CEEPUS) etc.*

Republica Moldova este parte la Programul CEEPUS din anul 2010, oferind 100 luni/burse pentru mobilități academice (*incoming students&teachers*) și având, în același timp, oportunități de a beneficia de un număr mult mai mare de burse pentru (*outgoing students&teachers*).

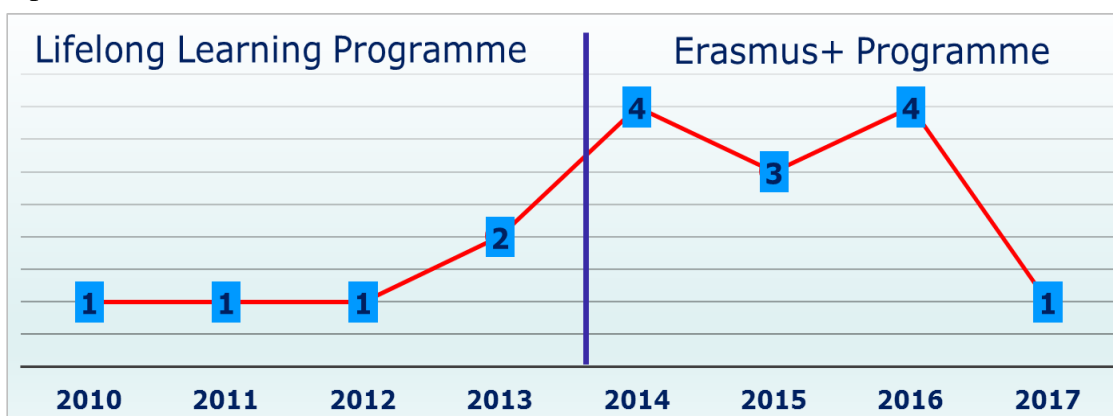
Spre regret, universitățile din Republica Moldova, nu reușesc să valorifice pe deplin oportunitățile acestui Program, fiind active în Program doar 4 instituții de învățământ superior din țară: Universitatea Tehnică a Moldovei, Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă", Universitatea de Stat "Alec Russo" din Bălți etc.

La ora actuală, oportunitatea-cheie pentru promovarea internaționalizării învățământului superior în Republica Moldova, dar și sporirea numărului de mobilități internaționale este oferită de *Programul Uniunii Europene - Erasmus +*, lansat în anul 2014.

Percepția importanței Programului Erasmus + pentru sistemul de învățământ superior din țară este absolut imposibilă fără a menționa dimensiunea Programelor UE, care au precedat Erasmus +, precum: TEMPUS, Erasmus-Mundus (*mobilități de scurtă durată*), Erasmus Mundus Joint Degree (*În perioada 2014 -2017 în cadrul Acțiunii I Programe Comune de Masterat Erasmus Mundus (EMJMD) au fost obținute 23 burse EMJMD*).

În perioada 1994-2013 în Republica Moldova au fost implementate 83 de proiecte TEMPUS (creșterea capacităților instituționale) cu o valoare totală de 43 milioane de euro. Contribuția Programului TEMPUS rămâne a fi esențială în promovarea reformei și modernizării sistemului de învățământ superior și pregătirii acestuia pentru aderare la Procesul Bologna. În cadrul proiectelor TEMPUS, în perioada anilor 1994-2013 au beneficiat de mobilități academice circa 1000 de cadre academice din învățământul superior. TEMPUS este o istorie de succes pentru Republica Moldova, fiind cel mai durabil program de susținere a reformei învățământului superior prin care s-a reușit: reforma curriculară, dezvoltarea guvernantei universitare, fortificarea celor 3 cicluri de studii – Licență, Master, Doctorat; dezvoltarea mecanismului național de asigurare a calității în învățământul superior; dezvoltarea autonomiei universitare și perfecționarea sistemului de gestionare al universităților; ajustarea formării specialiștilor la necesitățile pieței muncii, crearea de parteneriate dintre mediul academic și cel economic; fortificarea componentei de învățare pe tot parcursul vieții etc. Evident că majoritatea acțiunilor menționate au avut o influență directă, pozitivă pentru fortificarea procesului de internaționalizare a învățământului superior din țară.

În anul 2014, an de lansare a Programului Erasmus +, Republica Moldova a continuat să aplice pentru acțiunea *Jean Monnet* din cadrul Programului. În perioada 2010-2018 în țară au fost implementate 17 proiecte Jean Monnet, acestea având o importanță inestimabilă în aprofundarea cunoștințelor despre politica, viața economică, socială și culturală a Uniunii Europene.

....
Figura.1. Dinamica proiectelor Jean Monnet realizate de universitățile din Republica Moldova

În 2015, instituțiile de învățământ superior din țară au avut acces la 2 acțiuni noi ale Programului Erasmus +, acestea fiind *Credit Mobility* (KA1) și *Capacity building* (KA2) (fostul Program TEMPUS). În contextul Acțiunii Cheie *Credit Mobility* (KA1), având drept scop promovarea mobilității studenților și a cadrelor didactice, instituțiile de învățământ superior din țară au reușit ajustarea curricula și a programelor de studii la cele europene, implicit promovând procesul de internaționalizare a învățământului superior din țară. În *Tabelul 1* de mai jos atestăm o dinamică pozitivă a implicării universităților din țară în proiecte de mobilitate academică în KA1, dar și creșterea fluxului de studenți și profesori către universitățile din Republica Moldova.

Tabelul 1. Mobilitatea internațională Erasmus + Acțiunea cheie nr. 1 Mobilitatea creditară, KA1, anii 2017-2019

Anul	Numărul proiectelor finanțate de UE (proiecte ICM în cadrul programului Erasmus+)		Gradul de valorificare a mijloacelor financiare alocate din fonduri europene**	Rezultatele obținute urmare realizării acestor proiecte prin prisma implementării PNAAA	
	in derulare*	finisate		Planificat	Realizat
2017	0	506 mobilități 65 proiecte	100%	400 de mobilități; 50 de parteneriate inter universitare	506 mob.(126,5%) 65 proiecte (130%)
2018	545 mobilități 70 proiecte	0	cca 70%	400 de mobilități; 50 de parteneriate inter universitare	545 mob.(136,25%) 70 proiecte (140%)
2019	566 mobilități 134 proiecte	0	cca 30%	400 de mobilități; 50 de parteneriate inter universitare	566 mob.(141,5%) 65 proiecte (268%)

* Durata proiectelor ICM este de 24/36 luni

** Gradul de valorificare a mijloacelor financiare în cadrul proiectelor ICM Erasmus+ la etapa de finalizare este de cca 100%

În contextul Erasmus +, KA1 cele mai multe burse pentru studenți și personalul academic sunt oferite de către universități din România, Polonia, Germania, Grecia, Coreea, Belgia, Țările Baltice, Austria, Turcia, Norvegia, Bulgaria, Ungaria, SUA, Ungaria, Italia, Armenia.

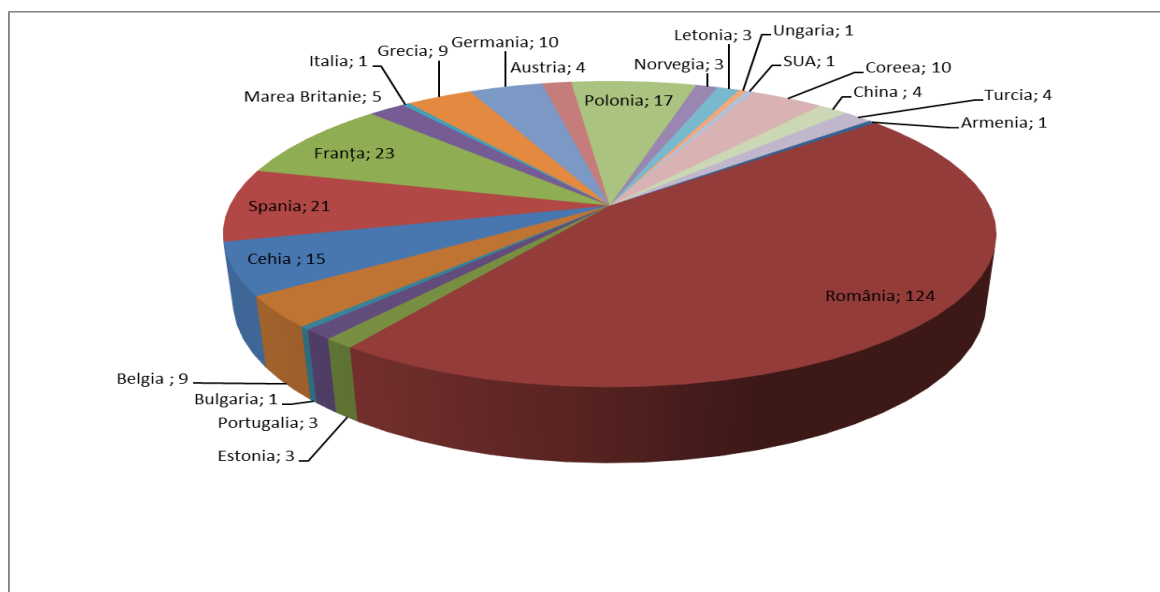

Figura 2. Mobilitățile academice în cadrul programelor ERASMUS+, acordurilor interuniversitare semnate, 2015-2017

O dimensiune importantă pentru procesul de internaționalizare este și admiterea studenților străini în universitățile din Republica Moldova. Prestigiul unor universități din țară și taxele de studii mici, comparativ cu cele din alte state europene asigură dinamica pozitivă a numărului de studenți străini care vin în Republica Moldova. Astfel, în anul academic 2017-2018 atestăm un număr de 4500 de studenți internaționali, comparativ cu 1500 în anul 2005 și 2500 în anul 2010.

Cea mai atractivă instituție de învățământ superior din țară pentru studenți internaționali este Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie “Nicolae Testemițanu”, unde studiază circa 80 % din numărul total al studenților de rapoarte, preponderent veniți din Israel, India, Turcia, SUA. Alte universități ce oferă servicii educaționale străinilor sunt: Universitatea Tehnică a Moldovei, Academia de Studii Economice din Moldova, Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea Liberă Internațională din Moldova etc.

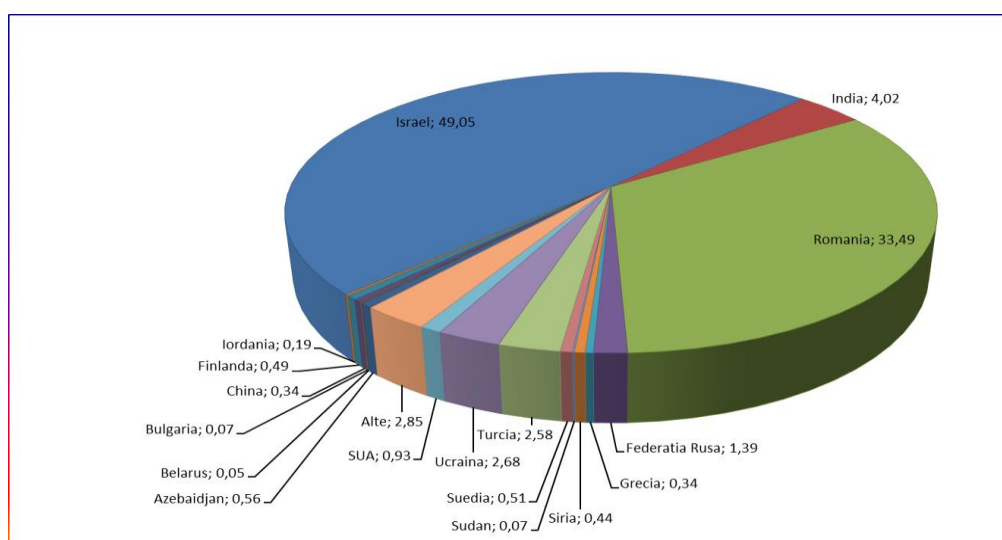

Figura 3. Ponderea studenților străini per țara de origine, %, 2017/2018

Actualmente nu sunt rapoarte analitice și date statistice integrate, care ar prezenta evoluția procesului de internaționalizare a instituțiilor de învățământ superior din Republica Moldova, sau dificultățile privind participarea studenților și a cadrelor universitare în procesul de internaționalizare. Puținele statistici existente, referitoare la particularitățile procesului de internaționalizare, sunt fragmentare și incomplete, colectarea datelor fiind realizată doar fragmentar pentru multiplele programe și proiecte internaționale educaționale.

SITUAȚIA ACTUALĂ AL INTERNAȚIONALIZĂRII: ANALIZA SWOT

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> - promovarea de către instituțiile de învățământ superior a internaționalizării în Carta universitară, planurile strategice și planurile operaționale anuale; - recunoașterea automată a diplomelor de studii a unor instituții de învățământ superior din Republica Moldova în țările străine și în companii internaționale; 	<ul style="list-style-type: none"> - experiență/tradiție insuficientă pentru aplicarea la proiecte internaționale de cercetare și educație; - vizibilitate națională și internațională insuficientă a multor universități, care poate conduce, pe termen scurt, la o scădere a numărului de candidați pentru programele universităților naționale și, pe termen mediu,

<ul style="list-style-type: none"> - ofertă educațională actualizată, adaptată la cerințele pieței muncii și conformă cu standardele educaționale naționale și internaționale în multe universități din RM; - implementarea mecanismelor de asigurare a calității de către universități din țară, experiență obținută în proiectele internaționale; - participarea la numeroase foruri științifice și diseminarea rezultatelor cercetătorilor științifice; - desfășurarea diverselor activități de cooperare și parteneriat în baza proiectelor internaționale cu universități din străinătate; - creșterea interesului studenților și a personalului academic pentru mobilitate externă; - sporirea numărului de mobilități externe pentru studenți și personal academic; - realizarea programelor de studii în limbi de circulație internațională; - dezvoltarea programelor comune de studii cu universitățile partenere din UE; - crearea subdiviziunilor și echipelor responsabile de internaționalizare la nivel de facultate, departament; - realizarea cursurilor opționale în limbi străine și pentru studenți; - servicii personalizate pentru studenții și personalul academic și non-academic incoming și outgoing. 	<p>poate afecta competitivitatea universităților pe plan internațional;</p> <ul style="list-style-type: none"> - resurse financiare și umane insuficiente în promovarea relațiilor internaționale și recrutarea studenților străini; - lipsa resurselor financiare și interesul scăzut al universităților de a susține financiar mobilitățile profesorilor și studenților; - niveluri de recompensare a staff-ului cu mult sub nivelul din țările europene dezvoltate; - prestigiu internațional insuficient în domeniul cercetării și al rezultatelor recunoscute; - absența universităților în clasamentele internaționale recunoscute ale universităților; - informarea insuficientă a studenților și profesorilor privind programele de mobilitate la care pot candida în cadrul instituției; - lipsa unor mecanisme instituționalizate de recunoaștere și echivalare a studiilor obținute în programe de mobilitate; - lipsa unor seminare de instruire și formare profesională în domeniul comunicării, al networking-ului, al managementului proiectelor etc. - cunoașterea slabă a limbilor de circulație internațională; - număr insuficient de programe cu predare în limbi de circulație internațională; - capacitate redusă de a atrage studenții internaționali la programele de studiu oferite de universitate, vizând mai cu seamă țările cu o pronunțată creștere demografică; - infrastructură de studii și cazare mai puțin dezvoltate în comparație cu condițiile din universitățile străine; - pasivitatea unui număr mare de studenți și profesori privind internaționalizarea
<p style="text-align: center;">Oportunități</p> <ul style="list-style-type: none"> - sporirea accentelor politicilor naționale de promovare a inovării în crearea și furnizarea de educație internațională; - încurajarea personalului academic prin politici instituționale în scopul încorporării dimensiunilor internaționale în programele de studii și conținuturi de curs; 	<p style="text-align: center;">Riscuri</p> <ul style="list-style-type: none"> - finanțarea bugetară insuficientă pentru învățământul superior în ultimii ani poate conduce la alocarea de fonduri insuficiente pentru derularea procesului academic; - capacitate insuficientă a universităților de a identifica și obține surse financiare alternative pentru bugetele instituțiilor, fapt ce ar permite

<ul style="list-style-type: none"> - lărgirea spectrului de mobilități la nivel internațional pentru personalul academic și studenți prin proiectele susținute financiar de UE prin Erasmus+, H2020, CEEPUS și alte programe internaționale; - oferirea asistenței, a suportului financiar și tehnic din partea donatorilor internaționali (USAID, AUF, SIDA, etc); - extinderea geografiei: export și import de servicii prin mobilități academice și de cercetare; - extinderea relațiilor de parteneriat extern cu instituții prestigioase cu profil similar; - oferirea de studii pentru studenți la toate ciclurile prin dezvoltarea programelor comune de studii în parteneriat cu universităților din UE; - aplicarea pentru obținerea diverselor resurse și fonduri naționale și internaționale. 	<ul style="list-style-type: none"> susținerea programelor de mobilitate academică; - legislația națională incompletă pentru încurajarea și stimularea atragerii de fonduri europene pentru dotarea instituțiilor de învățământ; - exodul cadrelor universitare cu înaltă calificare este un risc potențial, mai cu seamă în cazul cadrelor universitare tinere; - birocrație excesivă în administrarea proiectelor internaționale; - lipsa de motivare a studenților și a personalului academic de a utiliza / studia în limbi străine; - proceduri, deseori birocratice, privind permisul de ședere și de vize pentru studenții străini; - internaționalizare scăzută a serviciilor publice; - numărul mare de universități publice în raport cu populația țării și riscul de a nu avea studenți străini în universitățile mici; - spirit scăzut privind internaționalizarea și atitudine slabă privind experiențele interculturale.
--	--

Capitolul II. Priorități și obiective specifice în Foaia de parcurs privind internaționalizarea învățământului superior

Principalul scop al Foii de parcurs privind internaționalizarea învățământului superior (în continuare Foaia de parcurs) îl reprezintă creșterea calității învățământului superior, în contextul în care aceasta trebuie să facă față unor noi provocări referitoare la competitivitatea studenților săi pe piața globală a muncii.

Pentru realizarea scopului enunțat în Foaia de parcurs, internaționalizarea învățământului superior din Republica Moldova se focusează pe următoarele priorități:

Prioritatea nr.1. Dezvoltarea cadrului de politici pentru asigurarea proceselor de internaționalizare a învățământului superior.

Prioritatea nr.2. Consolidarea capacităților umane (cadre academice și administrative) pentru promovarea cooperării internaționale și internaționalizării în domeniul învățământului superior.

Prioritatea nr.3. Internaționalizarea programelor de studii superioare și modernizarea continuă a curricula universitară, creșterea numărului de programe comune cu instituții din afara țării și a numărului de programe în limbi de circulație internațională.

Prioritatea nr.4. Creșterea numărului de studenți autohtoni implicați în procesul de internaționalizare, precum și a numărului de studenți străini, care realizează studii în Republica Moldova.

Prioritatea nr.1 – Dezvoltarea cadrului de politici pentru asigurarea proceselor de internaționalizare a învățământului superior din Republica Moldova.

Procesul de internaționalizare poate fi implementat cu succes numai dacă se elimină barierele existente juridice și tehnice în domeniul fiscal, al muncii, al vizelor și al altor reglementări pentru implementarea tuturor aspectelor de internaționalizare a învățământului superior. În caz contrar există o posibilitate reală de a se pierde entuziasmul și implicarea universităților și studenților în acest proces, în pofida sprijinului acordat de fondurile internaționale pentru implementarea internaționalizării. Astfel, elaborarea și implementarea strategiilor instituționale de internaționalizare și comunicarea cu MECC privind perfecționarea cadrului de politici în domeniu va oferi posibilitatea de a elimina barierele menționate mai sus. În acest scop, crearea și mentenanța unui portal comun „Study in Moldova” va permite creșterea vizibilității universităților naționale în plan internațional.

Obiective specifice/Acțiuni prioritare :

- 1) Evaluarea cadrului general de politici/normativ al învățământului superior existent din perspectiva proceselor de internaționalizare a ÎS din Republica Moldova.
- 2) Actualizarea cadrului de politici pentru asigurarea proceselor de internaționalizare a învățământului superior.
- 3) Elaborarea/ajustarea/revizuirea strategiilor/planurilor de internaționalizare ale ÎS în contextul eliminării barierelor de implementare a internaționalizării.
- 4) Revizuirea criteriilor și indicatorilor privind dimensiunea de internaționalizare a educației și cercetării în procedurile de evaluare externă și internă a calității programelor de studii.
- 5) Crearea și promovarea unui singur portal “Study in Moldova”.

Rezultatele scontate:

- 1) Cadrul de politici și normativ ajustat în scopul facilitării și stimulării internaționalizării învățământului superior.
- 2) 80% din ÎS au dezvoltat documente de politici și acte normative cu aplicabilitate internă (derivate din cele naționale și internaționale) în vederea internaționalizării învățământului superior.
- 3) 80% din ÎS au inclus criteriile și indicatorii privind dimensiunea internațională a educației și cercetării în procedurile de evaluare externă și internă a calității programelor de studii superioare.
- 4) 80% din ÎS au strategii/planuri de internaționalizare instituționale.
- 5) Portal creat „Study in Moldova” .

Prioritatea nr. 2 - Consolidarea capacităților umane (cadre universitare și administrative) pentru promovarea cooperării internaționale și internaționalizării în domeniul învățământului superior

Internaționalizarea învățământului superior este o condiție necesară pentru instituțiile de învățământ superior de a avea o mai mare deschidere internațională, precum și în acest context creșterea calității educației și a cercetării. Astfel, cadrele universitare și administrative reprezintă factorul cheie în implementarea internaționalizării, dar și o mare responsabilitate a acestora pentru obținerea rezultatelor scontate.

Obiective specifice/Acțiuni prioritare :

- 1) Dezvoltarea și aprobarea planurilor strategice instituționale privind mobilitatea cadrelor universitare și administrative.
- 2) Includerea indicatorilor de internaționalizare în procesul de recrutare a cadrelor universitare.
- 3) Dezvoltarea și implementarea programelor de limbi străine pentru cadrele universitare și administrative.
- 4) Dezvoltarea unor programe de finanțare a mobilităților internaționale a cadrelor universitare și administrative.
- 5) Elaborarea de planuri cu privire la atragerea cadrelor universitare de peste hotare în procesul de studii din Republica Moldova și antrenarea cadrelor universitare naționale în universități din străinătate.

Rezultatele scontate:

- 1) Majoritatea universităților au dezvoltat planuri strategice de mobilitate a cadrelor universitare și administrative.
- 2) Universitățile au introdus indicatori de internaționalizare în recrutarea cadrelor universitare și administrative.
- 3) Cadrele universitare și administrative sunt apte să comunice în limbă engleză sau alte limbi de circulație internațională.
- 4) Cel puțin 5% din numărul total de cadre universitare și administrative participante în mobilități internaționale, sunt susținute financiar de universitățile naționale.
- 5) Cel puțin 1% din numărul de total de cadre universitare naționale vor ține cursuri în universități din străinătate și respectiv același număr de cadre universitare din străinătate vor fi invitate în universitățile naționale.
- 6) Servicii îmbunătățite prestate de personalul administrativ în relația cu studenții internaționali. Număr de personal motivat pentru internaționalizare.

Prioritatea nr.3 - Internaționalizarea programelor de studii și curricula universitare prin creșterea numărului de programe comune de studii superioare cu instituții de peste hotare și a numărului de programe de studii superioare în limbi de circulație internațională.

Calitatea educației și cercetării solicită universităților din țară și de peste hotare participarea în programe comune de studii superioare, și proiecte comune de cercetare. Evaluarea ofertei educaționale și determinarea zonelor atractive pentru programe de studii și proiecte comune de cercetare va permite o vizibilitate și o participare mai activă în Spațiul European al Învățământului Superior a universităților naționale.

Obiective/Acțiuni prioritare :

- 1) Încurajarea predării în limbi de circulație internațională prin acordarea de sprijin financiar și de altă natură instituțiilor de învățământ superior.
- 2) Inițierea proiectelor de mobilizare a competențelor și a motivării cadrelor academice în contextul elaborării programelor comune de studii superioare cu instituții de învățământ din străinătate.
- 3) Analiza posibilităților instituționale de dezvoltare a programelor comune de studii superioare relevante pentru studenții străini.
- 4) Revizuirea ofertei educaționale și elaborarea unui plan de dezvoltare a programelor de studii superioare în zonele atractive în ceea ce privește capacitatea de angajare și mobilitate a studenților străini.
- 5) Dezvoltarea și punerea în aplicare a programelor comune de studii superioare prin parteneriate cu instituții de învățământ superior internaționale și în special cu instituții de înaltă calitate.
- 6) Crearea de parteneriate cu universități din străinătate în vederea actualizării continue a programelor de studii superioare și curricula universitară.

Rezultatele scontate :

- 1) Număr de programe de studii în limbi de circulație internațională în creștere.
- 2) Programe comune de studii superioare cu instituții de învățământ din străinătate și cadre universitare motivate pentru dezvoltarea programelor respective.
- 3) Plan de dezvoltare a programelor comune de studii superioare relevante pentru studenții străini bazate pe competențele și motivarea cadrelor universitare.
- 4) Ofertă educațională revizuită/adaptată conform necesităților de angajare și mobilității studenților străini.
- 5) Programe de studii superioare de licență, master, doctorat evaluate din perspectiva internaționalizării și compatibilizarea acestora cu programe de studii similare, oferite de universități din UE, ajustate la Cadrul European al Calificărilor.

Prioritatea nr.4 – Creșterea numărului de studenți autohtoni implicați în procesul de internaționalizare, precum și a numărului de studenți străini care realizează studii în Republica Moldova.

Obiective specifice/Acțiuni prioritare:

- 1) Promovarea sistemului de sprijin pentru studenții străini și minimizarea barierelor pentru străinii, care intră în învățământul superior național.
- 2) Adoptarea setului minim de programe de studii superioare, care ar fi oferite candidaților străini de către fiecare instituție de învățământ superior și branding-ul programelor ca parte a ofertei naționale.

- 3) Asigurarea promovării sistematice și strategice a programelor de studii superioare pentru atragerea studenților străini.
- 4) Elaborarea unei strategii de marketing și recrutare a studenților străini care doresc să urmeze un ciclu complet de studii, adaptată pentru anumite programe de studiu în limba engleză/franceză ș.a.
- 5) Dezvoltarea unui sistem de sprijin pentru studenții locali și străini în vederea integrării internaționalizării în procesul didactic și științific.
- 6) Furnizarea de programe sau ateliere de lucru pentru explorarea țării și culturii naționale.
- 7) Promovarea ofertelor de mobilități în străinătate pentru studenții din Republica Moldova.

Rezultate scontate:

- 1) Număr de studenți de peste hotare tot mai mare în sistemul de învățământ național.
- 2) Strategii instituționale dezvoltate de marketing și de recrutare a studenților străini.
- 3) Sistem de sprijin dezvoltat de ÎȘS pentru studenții străini (*serviciul de întâmpinare la aeroport/ gară, sistemul de sprijin gen „buddy system”, serviciul de facilitare a obținerii permisului de ședere etc*)
- 4) Oportunități pentru studenți străini de educație multiculturală, prin promovarea de evenimente universitare comune, facilitarea explorării patrimoniului național al Republicii Moldova, cunoașterea tradițiilor și obiceiurilor populare etc.
- 5) Grad de atractivitate a ÎȘS în creștere pentru studenții străini, care doresc să urmeze un ciclu complet de studii, prin introducerea de programe de studii și/sau module noi în limba română/engleză/franceză ș.a..
- 6) Oferta transparentă de mobilități academice și culturale în universitățile din străinătate.

CAPITOLUL III. IMPLEMENTAREA, MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA FOII DE PARCURS

Implementarea cu succes a prezentei Foi de parcurs, care conține politici publice cu un grad sporit de complexitate, necesită detalierea obiectivelor și planificarea acțiunilor prevăzute de aceasta, coordonarea acțiunilor de implementare și monitorizarea activităților derulate. Pentru a stabili în ce măsură acțiunile planificate conduc la rezultatele scontate, este necesară o evaluare periodică a implementării Foi de parcurs.

3.1 PLANIFICAREA IMPLEMENTĂRII FOII DE PARCURS

Responsabilitatea primară pentru implementarea obiectivelor și acțiunilor specificate în Foaia de parcurs aparține instituțiilor de învățământ superior, monitorizarea implementării fiind a Ministerului Educației, Culturii și Cercetării. Foaia de parcurs formulează obiective și identifică acțiuni care țin și de sfera de competențe a altor autorități publice centrale, precum,

a Ministerului Sănătății, Muncii, și Protecției Sociale, Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, Ministerului Apărării, Ministerului Afacerilor Interne, care vor contribui și ele la implementarea acestora. Procesul de implementare a Foii de parcurs va fi organizat atât în baza documentelor de politici în vigoare, cât și prin operarea de modificări de ordin normativ.

Obiectivele stabilite în Foaia de parcurs vor fi incluse în Planurile de Dezvoltare Strategică ale universităților și autorităților publice centrale, iar implementarea acestora va fi planificată și realizată prin documentele de planificare strategică la nivel de ministere, în special Cadrul bugetar pe termen mediu (CBTM), bugetul și planul anual de acțiuni.

În documentele de planificare strategică se vor detalia obiectivele specifice/acțiunile prioritare, se vor stipula termenele de implementare, instituțiile responsabile, sursele de finanțare și indicatorii de monitorizare.

3.2. FINANȚAREA IMPLEMENTĂRII PREVEDERILOR FOII DE PARCURS

Costurile de implementare a prezentei Foi de parcurs sunt dificil de estimat în absența unor detalii adiționale cu privire la modul specific de implementare a unor acțiuni prioritare. În consecință, costurile exacte pentru implementarea Foii de parcurs vor fi estimate de către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și alte autorități publice centrale în procesul de planificare strategică, în special în cadrul elaborării Cadrului bugetar pe termen mediu și a programelor bugetare, precum și în procesul de prioritizare a solicitărilor de finanțare din partea partenerilor de dezvoltare.

Finanțarea proceselor de implementare a Foii de parcurs va fi efectuată de la bugetul de stat, dar și prin atragerea de granturi, fonduri, sponsorizări și alte surse legale, accentul punându-se pe metodologia bugetării bazate pe programe și performanță.

Chiar dacă costurile exacte pentru implementarea Foii de parcurs nu pot fi prezentate decât în procesul de planificare operațională, cadrul general de cheltuieli poate fi estimat, pornind de la costurile estimate în procesul planificării bugetare în Strategia Sectorială de Cheltuieli din Cadrul bugetar pe termen mediu pe anii 2020-2025 și proiectele de asistență externă programate pentru următorii câțiva ani.

Studentii străini pot studia în Republica Moldova pe baza burselor oferite de programele de cooperare și mobilitate academică (ERASMUS+, Jean Monnet, CEEPUS, DAAD). Bursele oferite de țara noastră conform tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte sunt coordonate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării. În temeiul acestor tratate Republica Moldova oferă locuri la admitere la studii cu finanțare de la bugetul de stat cetățenilor din următoarele state: *Bulgaria, Slovacia, Cehia, România, Ungaria, Țările Baltice, Federația Rusă, Ucraina, Turcia, China, etc.*

3.3. MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA FOII DE PARCURS

În contextul implementării prezentei Foi de parcurs, va fi desfășurat procesul de monitorizare a realizării acțiunilor și evaluare a rezultatelor obținute. Procesul de monitorizare

și evaluare vine să asigure că acțiunile prioritare ale Foi de parcurs sunt întreprinse și că ele conduc la atingerea obiectivelor specifice formulate în aceasta.

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării va coordona toate acțiunile prevăzute în Foaia de parcurs pe termen lung și procesele de planificare pe termen scurt și mediu. Monitorizarea implementării se va face permanent cu elaborarea rapoartelor anuale. În aceste rapoarte se va analiza în ce măsură sunt detaliate, planificate și îndeplinite acțiunile prioritare prevăzute în Foaia de parcurs.

Gradul de atingere a rezultatelor scontate va fi evaluat în baza indicatorilor prezentați în tabelă.

Anexă la Foaia de parcurs

Indicatori de performanță pentru atingerea obiectivelor specifice a Foi de parcurs privind internaționalizarea învățământului superior către anul 2025

Nr.	Indicatori	Ținta de referință anul 2020	Ținta intermediară către 2023	Ținta finală către 2025
1.	Număr de acte revizuite	0	5	7
2.	Număr de strategii/planuri de internaționalizare instituționale aprobate	5	10	20
3.	Număr de ÎÎS, care au incluse criteriile și indicatorii privind dimensiunea internațională a educației și cercetării în procedurile de evaluare externă și internă a calității programelor de studii.	10	15	20
4.	Număr de ÎÎS cu planuri strategice pentru mobilitatea cadrelor universitare și administrative	0	10	20
5.	Număr de ÎÎS care au introdus indicatori de internaționalizare la recrutarea cadrelor universitare	0	10	20
6.	Rata cadrelor universitare și administrative cu competențe lingvistice în limbi străine	5%	8%	10%
7.	Rata cadrelor universitare naționale și din străinătate, care participă în mobilitate internațională	1%	3%	5%
8.	Rata programelor de studii în limbi de circulație internațională	1%	3%	5%

9.	Număr de programe comune de studii superioare	2	20	30
10.	Rata numărului de unități de cursuri predate în limbi de circulație internațională	1%	3%	5%
11.	Rata numărului de studenți care audiază unități de cursuri în limbi de circulație internațională	0,1%	2%	3%
12.	Rata studenților participanți în programe comune de studii superioare	0,1%	2%	3%
13.	Rata studenților naționali participanți în mobilități academice	1%	3%	4%
14.	Rata studenților străini, care realizează studii superioare în Republica Moldova	0,1%	0,2%	0,3%
15.	Număr de acorduri internaționale semnate cu ministere/universități din străinătate	10	30	40